

Proměna myšlení, citů a vůle esoterním cvičením

Esoterní hodina, Helsingfors (Helsinky), 14. dubna 1912

Kdo začne s esoterním i cvičeními, ať neočekává, že se před ním ihned vynoří nějaké vize. Může se to sice stát, není to však obvyklé a ani žádoucí. Normální průběh je takový, že nejprve má být citový a myšlenkový svět okultního žáka uveden do souladu s duchovním světem, a teprve když k tomu dojde a esoterik se cítí být v souladu s mořem duchovního světa, spatří z tohoto moře vystupovat světelné útvary, jež se zformují v určité podoby.

Může se ale také stát, že esoterik začne ihned prožívat vize. Ty jsou pak důsledkem jeho předchozího života, kdy byl buďto také esoterikem, anebo žil pod vlivem nějakého náboženství, které - jak tomu bylo v případech všech starých náboženství - pracovalo s obřady a kultem. Tyto vize jsou pak něčím atavistickým a jsou velkým nebezpečím, neboť se dostaví násilně a esoterika přemůžou; vznikly totiž jaksí bez jeho přičinění. Je proto lepší, když se nedostaví. Esoterik má mnohem spíš dbát na změny, které se samy prosadí v jeho duševním životě. Minule jsme už mluvili o jedné z těchto změn, totiž o tom, že myšlenky by díky cvičením mohly získat takovou sílu a působit na jiné lidi do té míry, že nejsou-li zcela správné a ryzí, jsou nám strážcem prahu odebrány a my jsme uvedeni do bezvědomí, abychom druhým a tím i sami sobě neškodili. Nyní si účinky, vycházející z cvičení, popíšeme ještě jiným způsobem.

Tím prvním je, že se myšlenky stanou volnějšimi, to znamená, že zatímco dříve vždy po určitém vjemu následovala okamžitě určitá myšlenka a tato myšlenka se jakoby sama od sebe přiřadila k jiným myšlenkám, už se to tak nyní neděje. Esoterik se již necítí tak jistý a bezprostřední ve svém úsudku a svých myšlenkových spojeních. Tím, co dříve dávalo myšlenkám a úsudkům jistotu,

bylo to, co pochází z výchovy, ze sociálních poměrů, z prostředí, to znamená od andělů, archandělů a Duchů osobnosti, působících ve všech kulturních poměrech. Od nich se člověk zvolna odpoutává; jeho anděl, jeho vůdce mu myšlenky a úsudky již tak bezprostředně a jakoby nevědomky nevnukává. Kdyby však toto uvolňování myšlenek zašlo pro člověka příliš daleko, mohlo by se pro něj stát nebezpečným. Proto pak nastoupí strážce prahu a zabrání pokračování této věci. Preventivním prostředkem proti tomu je osvojit si naprostou pravdivost, která dokonce ani v myšlenkách nepřipustí nic, u čeho existuje možnost, že by to bylo nepravdivé.

To druhé se týká našich citů a volních impulzů. I v jejich případě esoterik vidí, že se proměňují; cítí, že je ovládá méně než dříve. Zatímco dříve byl možná opatrnější, cítí teď, že v něm cit i volní impuls bezprostředně reagují na něco, co se ho týká. Ani tohle nesmí zajít příliš daleko; kdyby se tak stalo, strážce prahu nás opět nenechá kvůli nám samým projít do duchovního světa.

Tím třetím je [skutečnost], že nesprávná smýšlení, která může esoterik rozvinout, se zmocňují nejen jeho duše, ale působí až do jeho fyzického těla. Jestliže zvrácenosti působí v hlubině duše nevědomě dále, stávají se ještě mnohem škodlivější, než když se projeví v citelné nemoci, kterou lze léčit fyzickými prostředky. Proto se strážce prahu v takovém případě postará, aby nás postihla nějaká drobná nemoc, kterou máme považovat za znamení, za varování před tím, co pracuje v naší duši. Vážné nemoci to v dobře vedeném esoterním vývoji být nemůžou, jinak by byl esoterik příliš silně napaden.

Ve starých dobách, kdy byly duše ještě odolnější a za okultní žáky byli přijímáni jen lidé s velkou vnitřní silou a životní odvahou, byla i tato nebezpečí větší a často zacházela až do krajnosti, to znamená, že uvolnění myšlenek vedlo až k šílenství, neovládání citů a volních impulzů vedlo ke zběsilosti, k destrukci, a nemoci vedly až k smrti. To je vyjádřeno ve vyprávění ze starohebrejských mystérií, které je každému esoterikovi dáváno na cestu jako varo-

vání: o čtyřech rabínech, kteří se snažili dostat do „zahrady zralosti“. První zešílel, druhý všechno zničil svou zuřivostí, třetí zemřel a jedině čtvrtý byl vpuštěn a vešel do duchovního světa.

Rudolf Steiner

GA 266/II